

Notranjec

GLASILO

„POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA NOTRANJSKO.“

Št. 21.

V Postojni, 24. oktobra 1905.

Leto I.

Ob otvoritvi deželnega zbora.

Vrata deželne zbornice se zopet enkrat odpirajo. Velikanski kupi tiskanih poročil in predlogov leže pred poslanci. Ni čuda! Iz za zadnjih volitev sem ni zbornica delala ničesar. Zbornico, v kateri je moglo kranjsko prebivalstvo dvigniti svoj glas in bi si lahko pomagalo v svoji bedi, so nam klerikalci razdejali. Ko se njena vrata zopet odvarjajo, čaka vse prebivalstvo nestrpno in z bojznijo v duši, ali se oni zlikovci, ki so ravno kmetijskemu prebivalstvu doslej brez kazni storili več škode, kot potres, povodnji in vse druge nesreče v naravi, še niso izpametovali. Naša dežela v času, ko vsi drugi hite naprej, ni napredovala, ampak nazadovala.

Kot vzrok obstrukciji navajajo klerikalci sami to, da še ni uvedena splošna, jednaka volilna pravica. V vseh deželnih zborih avstrijskih so bili te dni stavljeni predlogi za splošno, jednako volilno pravico. Nekateri so bili odklonjeni, nekateri na pol vsprejeti, vendar je ni stranke, ki bi zato obstruirala. Prav vsakdo namreč dobro ve, da po naši ustavi v deželnem zboru ni mogoč volilni red, ki bi bil širši kot je volilni red za državni zbor, da tedaj splošne, jednake volilne pravice v deželnih zborih ne bo, dokler je ne bo v državnem zboru. Kdor tedaj pod to pretvezo razbije deželni zbor, ta se je spravil na nedolžnega. Če ravna klerikalci dosledno po svoji taktiki, morajo tudi razbiti vse občinske odbore, ker tudi tam ni splošne enake pravice; v državnem zboru pa, kjer je pravo mesto za odločilni boj, tam bi morali vse razgnati, in vendar so še letos v juniju pohlevno jedli proso iz ministrovih rok.

Vsaka stranka ima mnogovrstne zahteve. V deželni zbor spadajo pred vsem gospodarska in kulturna vprašanja. In mislimo, da se noben pameten človek ne bo odločil za to, da uniči deželni zbor zaradi jedne zahteve, ki je sicer važna, a v tem zboru ta hip neizvedljiva, in bi leta in leta pozabil na druge življenjske potrebe. Čehi ne priznavajo državnega zbora in vendar so stopili

vanj, socijalni demokrati hočejo odpraviti ves sedanjí družabni red, odstaviti vladarje, zato pa niso tako nespametni, da bi noč in dan razbijali in obstruirali, pri tem pa umirali gladu. V okviru svojih sedanjih pravic se bojujejo za nove.

Danes je vsak klic po deželnozborni obstrukciji zločin. Naša gospodarsko propadajoča dežela kliče po delavnih poslancih: vodovodi, ceste, reke, hudourniki, živinoreja, železnice, gospodarsko strokovno šolstvo, ljudsko šolstvo, na stotine prekornih društev, ubožni dijaki... vse čaka sklepov deželnega zbora. Nedolžna žrtev klerikalne nespameti je naš kmet!

Ko se nekateri klerikalci skušajo opravičevati zaradi domovini škodljivega obstruiranja, se sklicujejo na to, da niso oni sami, ki zahtevajo splošno, jednako volilno pravo. To vemo že zdavnaj, da klerikalci o enaki volilni pravici niti sanjali niso, ko so jo drugi že zahtevali. Tudi mi smo se izrekli zanjo. A iz vsega tega ne sledi, da bi bili za obstrukcijo, ki tako kruto škoduje ravno najubožnejšim slojem. Klerikalci so v tej samomorilski obstrukciji osamljeni in še med njimi je mnogo nezadovoljnežev, osamljeni so tem bolj, ker ve vsak, da bodo pahnili volilno reformo od sebe, če na drugačen način zadobe vlado. Prav dobro vidi vsak, kako bi se radi prikupili klerikalci novi vladi; kako se pa dr. Šušteršič kakor psiček hlina okrog cesarskega imena in prilizuje, to je že več kot ostudno. Za obstrukcijo sta vneta poleg Šušteršiča najbolj notranjska dež. poslanca dr. Krek in Žitnik, da Drobnič k vsemu kima, temu se ne čudimo, saj družega revež ne zna.

Mi pa se nič ne sramujemo se ponižati in še enkrat danes, ko je že dvanajsta ura, apelirati na klerikalne deželne poslance, naj premagajo svoje osebne strasti in začno delati; prosimo jih v prid kmetiskemu stanu, naj se ne spozabijo več, — če nočejo sami delati, naj vsaj drugim puste, da se rešijo za kmeta in vso deželo potrebna in nujna vprašanja.

Politične vesti.

Shod „Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug“ se je vršil 15. t. m. v Ljubljani. Udeležba ni bila velika. Prvi je poročal dr. Žitnik o svojem delovanju v odseku poslanske zbornice za premembo obrtnega reda. Najprej je pobijal ugovore onih, ki so mu očitali, da je kot duhovnik član obrtnega odseka, češ da se v celem Šušteršičevem klubu ni našel nihče, ki bi bil hotel to mesto vsprejeti in da so njega preprosili, ker drugega niso imeli! Res lepo znamenje za delavnost klerikalnih poslancev! Ubogi dr. Žitnik se je trudil in trudil, to mu radi priznamo, volja je bila dobra, tudi meso je bilo voljno, samo — znanja je manjkalo! Iz njegovega poročila na shodu nismo mogli mnogo izvedeti o obrtni noveli, ker je dr. Žitnik pač našteval nekaj paragrafov, a o celotni smeri reforme ni ničesar povedal. Vendar mu tega ni prav nič zameriti, povedal je sam, da je bil dostikrat v stiski, katerega mnenja naj bo. Pač sramota ne le za Notranjsko, ampak za vse Slovence, da so imeli kot edinega zastopnika v obrtnih zadevah tacega „zvedenca“ na Dunaju. — V tržaški zavarovalnici za nezgode, v katero spada tudi dežela Kranjska, so veliki neredi: Slovence zapostavljajo Italijanom, ki imajo zavarovalnico v rokah. Shod je zahteval, da se za Kranjsko osnuje posebna zavarovalnica. Pri volitvah v tržaško zavarovalnico so doslej Slovenci propadli, ali bi se ne dalo enkrat zmagati, če bi se Slovenci pošteno potrudili? Slednjič je bila sprejeta na predlog obrtnika Franketi-ja resolucija zoper konkurenco, ki jo dela obrtnikom prisilna delavnica v Ljubljani in resolucija, ki pozivlja deželni zbor, da vendar enkrat že osnuje komisijo za pospeševanje obrti. Deželni odbornik Graseli je pojasnil, da je ta prepotrebna komisija zavisna od rednega delovanja deželnega zbora.

Pri državnozbornih volitvah na Koroškem smo Slovenci propadli. Udeležba pri volitvi je bila velikanska, več kot 80% volicev je volilo. Slovenec Grafenauer je dobil 2169 glasov, nemški nacijonalec Sajfric pa 2253 glasov. Slovenci so se za volitve zvezali z nemškimi klerikalci, za kar so jim obljubili pomoč drugod, pa jim ni nič pomagalo. Take volilne zveze so za Slovence vedno škodljive, ker slabijo slovenski narodni čut. Nemški klerikalci niso mnogo pomagali Slovencem. — Slovenci ne obupujejo, in prav je tako! Pogumno se treba bojevati naprej, a nikdar se zanašati na tujce, ampak sami morajo delati drobno po društvih. Vendar se nam zdi načrt dela koroških Slovencev čisto napačen. Pravijo, da naj se opira vse narodno delo in zavest samo na zaupanje do duhovščine, ljudje naj bodo zato narodni, ker zapupajo duhovništvu. To je pač poguben načrt. Koliko je nenarodnih duhovnikov, koliko ljudi je, ki duhovnikom ne zaupa. In ti naj bodo vsi odbiti od Slovenstva? Slovenstvo je potem odvisno od milosti nemškega škofa v Celovcu! Naroden čut, ki sloni le na zaupanju do

duhovništva, ni vreden piškavega oreha. Če bo slovenska politika na Koroškem še dalje vozila nesamostojno čisto pod plaščem klerikalizma, kakor priporočata „Mir“ in „Slovenec“, potem se ni nadejati vstajenja slovenskega Gorotana.

Deželni zbori. Večina deželnih zborov že deluje. Skoro v vseh je bila kot prvi predlog stavljena zahteva po splošni, jednaki volilni pravici. V Pragi in Brnu so te predloge stavili Čehi, Nemci so se vzdignili proti njim. Vsak dan pride med Nemci in Čehi do ostrih in viharjih spopadov. V nižjeavstrijskem deželnem zboru so kršč. socialci stavili predlog na uvedenje splošne, enake volilne pravice, a z dalekosežno omejitvijo, da mora vsak volilec že več let bivati v občini. Ta omejitev je seveda obrnjena proti delavstvu. Še za večjo omejitev se je oglasil krščansko-socialni deželni odbor predarlski. Nemški klerikalni postanec dr. Ebenhoh in ž njim cela nemška klerikalna stranka pa se je izrekla proti splošni, jednaki volilni pravici.

V. mednarodni avstrijski katoliški shod se bo v kratkem vršil na Dunaju. Češki klerikalci so izjavili, da se shoda ne udeležijo, ker se je vodja nemških klerikalcev, Katrajn, izjavil proti temu, da bi drugo češko vseučilišče stalo v Brnu, in pozdravljaj Nemce, ki so v tem mestu divjali proti Čehom. Slovenski klerikalci z dr. Šušteršičem na čelu doslej udeležbe niso odpovedali. Nemški in slovenski klerikalci so pač pravi bratci. Vsak svoj narod „farba“ s tem, da se zaklinja, kako je „naroden“.

Ogersko. Fejervari je postal zopet ministrski predsednik. Čeravno še ni razvil svojega programa, v katerem je bržkone tudi splošna, jednaka volilna pravica, mu Košutovci že v naprej napovedujejo neizprosen boj.

Dopisi.

Iz Dolenjega Logatca. Naš kaplan gospod Zaplotnik je bil ponižen kot ovca, dokler ni pobral bere. Sedaj, ko vživa na varnem žulje dolenjelogaških faranov, postaja drzen in iz ovčje kože kaže volčje zobe. Zadnjič je govoril o ljubljanski muzi in se izrazil, kakor da bi bila Ljubljana v Evropi za Berlinom najbolj razuzdano mesto. Poslušalci, ki so že kaj sveta videli, so takoj vedeli, da ni tako in smatrali so kaplana, ali za nevedneža ali pa za obrekovalca. Tudi nedolžne in naivne ovčice, se na kaplanov račun prav prisrčno zabavajo in zbijajo šale. Tudi tem ne gre v glavo, da bi mogel koga kameniti spomenik pohujšati. Nekateri celo pravijo, da bi bilo za kaplana najboljše zdravilo, da bi prišel vsaj vsak dan enkrat pred „logaško muzo“, ki stoji na vodnjaku nasproti Kramarjevemu hotelu in kri bi se mu, posebno sedaj na zimo, hitro shladila. Že okoli deset let stoji namreč „logaška muza“, ki ima odgaljene in tudi jako lepo razvite prsi, a se še ni noben Logatčan pohujšal. Gospod kaplan Zaplotnik, nikar ne mislite, da smo se tudi mi za plotom pobrali. Prihajali

so že drugačni možje iz farovža kot ste Vi, pa se nismo pustili niti strahovati niti farbati. Če hočete, da bo mir, opustite stvari, ki ne spadajo v cerkev!

Iz Gorenjega Logatca. Gasilno društvo v Gor. Logatcu se zadnji čas jako odlikuje. Veselica, ki jo je poleti priredilo v korist nove brizgalne, je uspela tako vsestransko, da so Gorenjelogatčani lahko nanjo ponosni. Sedaj se zopet sliši, da nameravajo zgraditi gasilni dom. Potreba po poštemem društvenem lokalu je zelo velika; kajti prostor, kjer stoji nova brizgalna je tako vlažen, da škoda za novo pripravo. Vidi se, da so napredni občani Gor. Logatca ljudje, ki jim je napredek in bodočnost svojega kraja na srcu in nele na jeziku. In čudno ni, da se je v nekaterih porodila misel, da če se že kaj zida, da se ne zida navadne gasilne barake, pač pa času primeren občinski dom. V novem domu naj ni le shramba za požarno brambo, nele občinska pisarna, marveč v njem naj je tudi večja dvorana, ki se lahko porablja ali kot telovadnica, ali kot lokal za gledališke predstave, predavanja, shode in drugo. V gasilnem domu pa naj je tudi ljudska javna čitalnica, za vse občane dostopna, in končno tudi ljudska javna knjižnica. Vse to Gor. Logatec potrebuje, ako hoče ostati na višku časa in se šteti med napredne kraje. Sedaj je v naši občini jako veliko mladih močij, ki bi rade kaj delale za splošni blagor, a če hočejo delovati v gorenjem smislu, je prvi pogoj, da se jim dá za njihovo delo prostor. Telovadnico in z njo zvezano malo kopel bi tudi šolarji jako potrebovali, a bila bi tudi lepa podlaga za zasnovanje logaškega „Sokola“, po katerem hrepeni tukajšna mladina. Sicer pa vsi ti načrti niso tako neizvedljivi! Pojdimo med brate Čehe in videli bomo, da ima tamkaj že zdavnej skoraj najmanjša gorska vas vse to, o čemer mi šele sanjamo. Na delo torej! Če smo imeli denar za cerkev, sodnijo in druge potrebščine, se ga bo tudi še toliko nabralo, da bomo lahko postavili sebi v ponos, našim zanamcem pa v korist in čast prepotrebni občinski dom.

Iz Ratevževga brda. Piše se nam da so na Ratevževem brdi dekleta največjidel v Marijino družbo vpisana. Poroča pa se nam tudi, da so tista, ki so zapisana, zmiraj slabša, kakor ona, ki niso zapisana. Dopisnik očita Marijinim dekletom hinavščino in podpira svojo trditev z dogodkom, ki se je izvršil na Angelsko nedeljo v Bitinji pod Premom. Takrat je bila namreč v Bitinji veselica. Tudi ratevžanske Marijine punce so prišle tja. Zbrale so se k plesu in „stopile v vrsto, kakor da bi raztegnile zvarjeno verigo“. Potem so pa čakale do pete ure, da bo kdo prišel ponje. Fantje pa niso hoteli ž njimi plesati, ker vedo, da Marijina dekleta ne smejo plesati, ker bi se lahko pohujšale. Ko so punce videle, da le nobenega ni, popihale so jo domov na Ratevžev brdo. Doma pa so govorile, da so hoteli fantje ž njimi plesati, a one, da niso hotele. To je pač višek hinavščine. Ko bi ne hotele plesati, bi ostale doma in ne prišle v Bitinjo! Tudi drugih reči

se še sliši od Ratevških deklet, ki so v Marijino družbo vpisane. Ker znajo dobro govoriti, se jih bo enkrat pošteno izplačalo. Sedaj se hočejo škandalčki še malo primolčati, če bodo pa kaj posebno govorile, se jih bo izdalo vse.

Novice.

Sokolstvo. Razpor v sokolstvu je že skoraj poravnani. Ker je večina odbora ljubljanskega „Sokola“ odstopila, so se vršile nove volitve. Dr. Ravnihar, starosta Sokolske Zveze, je v skrbeh, da sokolstvo izgubi tako moč, kot je dr. Murnik, — že na predvečer občnega zbora predlagal in prosil dr. Murnika, da vsprejme mesto staroste ljubljanskega Sokola, ki ga dosedanji starosta dr. Tavčar ni hotel več vsprejeti. Na občnem zboru se je dr. Murnik dal preprostiti in bil z navdušenjem izvoljen.

Odlikovanje. C. kr. dež. sod. svetniku v Postojni gospodu Leopoldu Žužeku je podelil cesar v priznanje njegovega zvestega in uspešnega službovanja vitežki križ Franc-Josipovega reda. V proslavo tega odlikovanja, priredili so državni uradniki odlikovancu pretečeno soboto sijajen časten večer, katerega so se udeležili uradniki, tržani in nekaj zunanjih gostov. Ko je salonski orkester odigral več komadov, poprijel je za besedo gospod sodni adjunkt Mladič, ki je v navdušenih besedah slavil odlikovanca kot uradnika, kot sodnika in kot šefa. V vsakem oziru — pravil je govornik — mora nam slavljenec biti vzor. Tako zvestega uradnika, tako pravičnega sodnika, tako dobrega šefa ni kmalo dobiti. — Gospod dekan Gornik je slavil gospoda svetnika v imenu duhovščine, gospod župan Pikel v imenu občine in občanov. Vodja okrajnega glavarstva gosp. Lapajne je napil slavljenca kot nestorju postojnskih uradnikov, pod čegar službovanjem je vedno vladala lepa harmonija med uradništvom. Odvetnik dr. Pikel je povdarjal, kako ljudstvo postojnskega okraja slavljenca ljubi in spoštuje zaradi njegove postrežljivosti, pravičnosti in dobrotljivosti. — Gospod svetnik Žužek se je z ginjenimi besedami zahvalil prirediteljem in slaviteljem in skromno odklanjal vse časti, češ, da ni družega storil, kakor svojo dolžnost, to pa hoče tudi v bodoče po vseh svojih močeh izpolnjevati. — Mi sklepamo to poročilo z iskrenimi čestitkami gospodu svetniku in z željo, da bi on našemu okraju ostal še dolgo ohranjen.

Šolske vesti. Vsled bolezni so dobili dopust: Učitelj in voditelj v Dolenjem Logatci, gosp. Alojzij Pin do maja 1906, učitelj gosp. Martin Tratnik v Postojni in učiteljica gospica Kokalj v Košani za celo leto in učiteljica v Postojni gospica Velepich za pol leta. — Premeščena sta provizorična učitelja: gosp. Fegic s Cola v Knežak in gosp. Kenič iz Knežaka na Ostrožno Brdo. — Provizorično so nameščene: Gospodičine Veselič za Budanje, Kunas za Suhorje, Uršič za Podkraj, Cigoj za Harije in Trampus za Col. — Kot supletinja pride

v Dolenji Logatec gdč. Mar. Remžgar, v Vrbovo pa gdč. Kavčič.

Prostovoljno gasilno društvo v Starem trgu pri Ložu priredi dne 12. novembra t. l. veselico v korist pogorelcem v Radečah na Gorenjskem. Spored: Gledališka predstava, šaljiva pošta, ples. Natančnejši vspered objavi se pravočasno.

Pivo Auerjevih dedičev in pivo „Delniške družbe združenih pivovaren v Žalcu“ v korist družbe sv. Cirila in Metoda. Z „Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ je sklenila pivovarna „G. Auerjevi dediči v Ljubljani“, kakor je bilo že objavljeno, jako ugodno pogodbo glede družbinega piva. Ker pa imenovana pivovarna ni imela namena delati konkurence pivu ostalih domačih slovenskih pivovaren in ker bi bilo v korist naši družbi, da se sklenejo enake pogodbe tudi z ostalimi slovenskimi pivovarnami — je pivovarna „G. Auerjevih dedičev v Ljubljani“ radovoljno dovolila, da sme družba skleniti tudi z „Delniško družbo združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu“ slično pogodbo.

V pojasnilo. Na našo notico pod zaglavjem „Škandal“ v zadnjem listu nam piše gosp. Sutner iz Kranja, da je izročil plakiranje svojih reklamnih tabel društvu „Globus“, ki je zakrivilo, da so proti njegovi volji viseli na postaji v Nabrežini nemški plakati namesto slovenskih. Odredil je vse potrebno, da se bo pomota popravila. Tako je prav!

Želja Logatčanov in drugih, ki hodijo na logaški kolodvor. Piše se nam: Ni večje potrebe od trotoarja, ki naj bi ga merodajni krogi naredili ob strani „Kolodvorske ulice“ v Logatcu. Ta potreba je tem bolj občutna, ker se bližamo blatni zimi in lahko vsak dan vidimo lep trotoar, ki smo ga dobili lani po zaslugi okrajnega glavarja gospoda Kremenška od Gorenjega Logatca do „Kolodvorske ceste“ v Spod. Logatcu.

Požar. Dne 17. t. m. ob 11. uri ponoči je nastal ogenj v hiši Janeza Bizjaka iz Hraš št. 49, v kateri ni nihče stanoval. Tekom dveh ur je uničil poslopje s senom vred, katero sta imela tam spravljeni posestnika Janez Mihelčič iz Hraš št. 6 in Jakob Križaj iz Hraš št. 14. Skupna škoda znaša 1600 kron. Da se ni ogenj tudi na druga poslopja razširil, zahvaliti se je v prvi vrsti stanovnikom iz Hraš in požarni brambi iz Hruševja in Postojne. Bizjak je bil zavarovan za 1000 kron. Ogenj je brez dvoma zanetila zlobna roka.

Iz Razdrtega se nam poroča, da dohajata tja dva iztisa „Slovenca“ ne da bi jih kdo naročil in kljub temu, da se jih je že opetovano vrnilo. Dopisnik pravi, da onim krogom, ki usiljujejo svoj list, gotovo ni znan napis na stari razdrški zastavi, ki se glasi: „Ne vdajmo se!“

Utopljeni. Ana Tornič, rojena Zorman, 45 letna vdova in posestnica iz Hraš št. 17, mati šestih nepreskrbljenih otrok odšla je 13. t. m. zvečer od doma ne da bi se več vrnila. Drugi dan so jo našli utopljeno

pri Zagonskem mostu v Nanošci. Vsled bolezni se ji je v glavi zmešalo. — Dne 16. t. m. je utonil posestniku Tomažu Šabec v Grobšah št. 5 v domači luži poleg hleva triletni fantek Alojzij. Stariši pazite na otroke!

Mrtvega so našli v njegovem stanovanju v Hrašah 20 letnega kovaškega pomočnika Franc Homovca doma iz Blok. Bil je velik prijatelj žganja.

Nogo zlomil si je tovarniški delavec A. Kavčič iz Spod. Logatca. V tovarni g. Marka so se nanj podrle žagance.

Kedaj se ljudje lahko poroče? Zakon določa, da morajo biti oni, ki se hočejo poročiti stari: v Avstriji 14 let; na Nemškem moški 18, ženske 14 let; v Belgiji moški 18, ženske 15 let; na Španskem moški 14, ženske 12 let; na Francoskem moški 18, ženska 15 let; na Grškem moški 14, ženske 12 let; na Ogrskem (katoliki) moški 14, ženske 12 let, (protestantje) moški 18, ženske 15 let; na Portugalskem moški 14, ženske 12 let; na Ruskem moški 18, ženske 16 let; v Švici pa moški 14 in ženske 12 let.

Za lovce. Nekaj izrednega se je te dni pripetilo znanemu notranjskemu lovcu gospodu Gaču. Psica Lota mu v gozdu nakrat zaostane. Ko je najde, zagleda pri njej mladička. A psica si ga ne pusti vzeti, marveč ga zagrabi in teče z njim proti domu. Misleč, da bo psica še preje doma kot on, gre lovec brezskrbno domov. A psice niti drugi dan opoldne ni bilo domov. Nato gresta Gač in lovski varuh v gozd po psico. Nežno lajčkanje mladih psičkov jih dovede do cilja in pod nekako „umetno“, iz hoje narejeno streho, najdeta na suhem ležišče in v njem Loto z sedmimi čvrstimi mladiči. Lovski nagon je psico premotil, da se ni doma zavedla svoje materne dolžnosti in da je šla z običajnim veseljem na lov. Materna ljubezen pa ji je velevala zvesto čuvati svoj zarod. Prišedši domov, je seveda Lota najprvo utešila svojo neizmerno lakoto in žejo.

Škandal! Domoljub se je spravil v svoji številki nad Šebrovo reklamno tablo, ki visi v hotelu pri ogrski kroni. Njegov poročevalec se ga je moral pošteno narsrkati, ko je bil v hotelu, da ni več videl slovenskega tiska. To bi še ne bilo tako veliko zlo in bi bilo za storjeno obrekovanje celo olajševalno. Bojimo se pa, da je bil poročevalec kot pristni klerikalec pri popolni treznosti tolikanj zloben in to je — škandal!

Nezgode. Janez Vuk, 57 letni bajtar iz Spodnjih Vrem št. 24 je prišel 17. t. m. vinjen domov in padel tako nesrečno po kamenitih stopnicah kake 2 metra globoko na dvorišče, si prebil lobanjo in na mestu mrtev obležal. Zapušča vdovo in četvero nepreskrbljenih otrok. — Dninar Jože Slejko iz Šturij h. št. 86 je delal dne 18. t. m. v kamnolomu. Vsled njegove neprevidnosti vdarila ga je skala, ki se je nad njim vtrgala, tako nesrečno ob glavo, da je umrl dve uri potem.

Prosveta.

Pevsko društvo „Postojna“. V Postojni se snuje novo pevsko društvo „Postojna“. Pravila so se že sestavila ter predložila vladi v potrjenje. Dosedaj se je prijavilo nad 40 pevcev. Za pevovodjo se je izvolilo našega vrlega kapelnika gospoda L. Kubišta. S poučevanjem se je takoj pričelo, in sicer se vršijo pevske vaje za začetnike trikrat, za že izvežbane pevce dvakrat na teden. Novemu pevskega društvu namen je gojiti narodno petje in pospeševati ljudsko izobrazbo. Vsa tukajšnja narodna društva so temu podjetju obljubila svojo podporo. Ustanovni občni zbor se vrši bržčas že prihodnji mesec.

Narodno čitalnico snujejo na Razdrtem.

Pravila za bralce. 1. Ne beri nikdar, če bi imel s tem zamuditi potrebno delo, kajti dolžnost je prva. 2. Beri le dobre knjige; čas našega življenja ni tako dolg, da bi ga smeli tratiti z nepotrebnim in slabim čtivom. 3. Ne beri hlastno in površno, kajti to pripelje človeka do polovičarstva, netemeljitosti in nejasnosti. 4. Beri s premislekom; le na ta način boš spravil na dan zlato, ki je v knjigi. 5. Ne beri predolgo časa vzdržema, ker se drugače preveč utrušiš. 6. Ne beri ničesar, kar presega tvojo starost in tvoj razum, kajti neprebavljiva jed ne prinaša nobene koristi. 7. Beri take knjige, ki so te duševno posebno zadovoljile, vedno zopet in zopet, kajti na ta način ti preide njihova vsebina v meso in kri. 8. Beri tudi, če je mogoče glasno v družinskem krogu, kajti izmena misli, ki je s tem združena, je zmerom plodonosna.

Kmet — učitelj. V Trnovici v Dalmaciji nimajo šole. Tamošnji kmet Mato Drvenica pomaga svojim soobčanom, kolikor more. Ko pride zvečer s polja, zbere otroke okoli sebe in jih uči pisati in čitati. Tako je naučil brati in pisati že 60 oseb. Vsako leto ima 25—35 otrok v svoji „šoli“.

Odrešenik človeštva. Ni je hujše bolezni od jetike ali tuberkuloze. Samo v Evropi pobere vsako leto nad en milijon ljudi, torej večjo žrtev, kot jo zahteva največja vojska. Jetika pa je najbolj nevarna bolezen, največ radi tega, ker se dosedaj še ni posrečilo nikomur najti sredstvo, s katerim bi bilo možno ozdraviti tuberkulozne ljudi. Sicer so se že združile države, dežele, zjediniili so se narodi in napovedali so skupnemu sovražniku skupno vojsko. Največji učenjaki sveta so si ubijali glave, kako dobiti sredstvo, s katerim naj bi zatrli največje gorje človeštva. Sedaj šele se je začelo svitati. Profesor Bering je oni mož, ki nam daje največ upanja, da se mu je posrečilo dobiti tak lek. Pred kratkim je bil v Parizu shod za jetiko, katerega se je vdeležilo čez 3000 zdravnikov celega sveta. Največjo pozornost je vzbudil doktor Bering, ki je povedal veselo vest, da so se njegovi dosedanji poskusi proti jetiki obnesli in da naj zdravniki tekom let z njegovim sredstvom potrdijo njegovo mnenje. Sicer so se že večkrat našli učenjaki, ki so obelodanili

slične vesti, pozneje pa se je izkazalo, da vse skupaj nič ni. A Bering je mož, ki zasluži največ zaupanja. Pred petnajst leti je iznašel sredstvo proti davici in zdravniki so rešili do danes ž njim že več milijonov otrok, ki bi jih sicer gotovo ugrabila smrt. Od tedaj pa vidimo Beringa neumorno delovati na polju tuberkuloze in med tem časom je on postal v tem oziru prvi učenjak na svetu. Čast in slava odrešeniku človeštva!

„Piščalka za abstinentne, pivce in pijance“. Med najslabšimi navadami, ki uplivajo pogubno na razvoj našega naroda in ovirajo nramni in gmotni napredek, je prevelika udanost do pijače. Koliko alkoholizem škoduje, tega ni mogoče preceniti. To je najhujša rak-rana na našem narodnem telesu. Njegove posledice so tembolj pogubonosne, ker uplivajo pogubonosno ne le na posameznika, ampak potom posameznika i na celo skupino. Povsod drugod, kjer so zapazili to nevarnost, so se ji postavili v bran. Začelo se je veliko protialkoholično gibanje, ustanavljali v ta namen časopisi in društva, opominjalo se je na to socialno bolezen z besedo in s peresom. Velikih zaslug si je pridobilo v tem gibanju zlasti prostozidarstvo. V zadnjem času šele se je začelo to gibanje tudi na Slovenskem. Dobili smo tudi že list, ki je posvečen protialkoholičnemu gibanju na Slovenskem. To je „Piščalka za abstinentne, pivce in pijance“. List izhaja mesečno enkrat. Prinaša tudi leposlovna dela. Uredništvo in upravništvo mu je na Jagnjenci, pošta Radeče pri Zidanem mostu. Do konca leta znaša naročnina 2 K. List toplo priporočamo.

Narodno gospodarstvo.

Shod mlekarov. Včeraj teden se je vršil v Ljubljani shod zastopnikov kranjskih mlekarov, ki ga je sklical ravnatelj „Kmetijske družbe“ na zahtevo mlekarov kamniškega okraja z namenom, da se razpravlja o zvišanju in zjednačenju cen surovega masla. Shoda se je udeležilo nad 25 zastopnikov mlekarovskih zadrug. Poleg tega je zastopal uradni vodja „Zadružne zveze“, gospod Rožman, okoli 30 mlekarov. Po daljši debati se je končno enoglasno sprejela naslednja resolucija: „Shod zastopnikov kranjskih mlekarov, ki se je vršil dne 15. t. m. v dvorani c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani, prizna, da o enotnih cenah surovega masla in drugih mlekarovskih izdelkov, kakor tudi o povzdigi mlekarstva sploh, ni možno s pridom govoriti, dokler nimajo vse mlekarne enotnega vodstva. Zaraditega sklone shod, poveriti c. kr. kmetijski družbi, stopiti v dogovor z „Zadružno zvezo“, da se osnuje popolnoma samostojna „Mlekarovska zveza“, ki bi stala popolnoma nad strankami in ki bi sestajala iz zastopnikov zadrug ter iz zastopnikov deželne vlade, deželnega odbora, kmetijske družbe in „Zadružne zveze“. Glede revizije in blagovnega prometa naj obdrži vsaka zadruga samostojnost. Ako na tej podlagi ni možno sporazumljenje, obrne naj se c. kr.

kmetijska družba na ministrstvo s posebno spomenico, v kateri se prosi za nasvet, kako je dati izven „Zadružne zveze“ stoječim mlekarским zadrugam na Kranjskem organizacijo.“ Ker je bilo na shodu sklenjeno, da se naj vzdrže listi o stvari vsake debate, nočemo radi sloge in v interesu dobre stvari ničesar pripomniti. Konstatujemo pa, da je bil zopet „Slovenec“ prvi in edini list, ki se s to resolucijo ni popolnoma zadovoljil, vzlic temu, da je zastopnik Gospodarske zveze zanjo glasoval. Tudi je „Slovenec“ kritiziral komunike proti želji zbora, hoteč zopet zavesti celo akcijo na politično polje.

Nova mlekarna. Tržaški Trifolij je kupil v Medvodah neko zgradbo g. Jarca za 12.000 gld. V njej bo z vsemi modernimi stroji opremljena mlekarna. Dosedaj ji je zagotovljenih 1000 litrov mleka na dan. Kmetom bo menda mleko plačeval Trifolij po 11 vin. liter.

Prva občinska lekarna. Občinski odbor goriški je sklenil, da napravi svojo občinsko lekarno. Lekarinarjem, ki so dosedaj dajali zdravila za mestne reveže, je mesto pogodbe že odpovedalo.

Vojska v Ljubljani. Pod tem zglavjem objavljeni članek v zadnjem „Notranjcu“ je prišel tudi pred občinski svet ljubljanski. Že iz „Sl. Naroda“ in „Slovenca“ se je ob času štrajka vsakdo lahko poučil, da je vladalo na mestnem trgu ljubljanskem pravo nasilstvo nasproti onim kmeticam, ki so prišle prodajat na trg mleko, jajca itd. Gospod Hercman in več drugih je moralo bežati pred razkačenimi ženskami in to menda ne vsled tega, ker jih je čuvala ljubljanska policija. Kot pravični in dobro informirani zagovorniki kmetskih koristi smo tako postopanje po zasluženju in še z milimi besedami grajali. Ker smo pisali resnico, vzdržujemo članek še danes v polni meri. Tudi si ne pustimo od nikogar jemati pravice do svobodne kritike. V članku pa smo tudi dostavili, da bi se v nobeni gorski vasi tako ne ravnalo z ljudmi, ki pridejo tja iz mesta kot agenti kaj ponujat. Poštenjak „Slovenec“ je izredno srečen, ako sliši besedo „agent“, zato je tudi našo primero v svoji veliki katoliški poštenosti tako zasukal, kakor da bi hotel naš list osebno žaliti ljubljanskega gospoda župana Hribarja. V zavijanju so klerikalci res pravi mojstri.

Narodno srečkalno društvo „Nada“. Opozarjamo na oglas, pripravljalnega odbora tega novega društva, ki ga prinašamo na zadnji strani današnjega lista.

Dobro so odgovorili. Zadnjič smo poročali, kako so Nemei ravnali v Brnu s Čehi. Slovenci bi vse mirno vtaknili v žep in se na tihem tolažili, da niso dobili še več batin. Čehi ne tako! Takoj po izgredih so izdali oklic, v katerem pozivljajo vse Čeha, da naj bojkotirajo nemške trgovce ter podjetja in naj jim ne dajo niti vinarja zaslužka. Njihov poziv ni bil brez

vspeha. Kakor poročajo češki in nemški listi, je izstopilo najmanj 17.000 Čehov iz „Moravsko-šleske zavarovalnice“, ker je njeno vodstvo nemško in ker je bilo njeno poslopje na dan brnskih izgredov okrašeno z nemškimi zastavami. Tudi pri nas bo treba začeti drugače. Te dni smo videli na Notranjskem tiskovine neke tržaške zavarovalnice, ki so bile nemške. Pozivljamo generalnega zastopnika za Kranjsko gosp. Rögerja v Ljubljani, da naj nemudoma ukrene, da bomo dobili v bodoče samoslovenske tiskovine. Ako v Trstu nočejo znati slovenskega, naj še našega kruha ne jejo! Notranjce pa pozivljamo, da nevstrašeno vrnejo vsako nemško tiskovino, pa naj ista pride od Petra, ali pa Pavla!

Z brano! Brane ne bi smelo manjkati na nobenem travniku. Izkušen gospodar je dokazal njeno izredno korist. Razdelil je svoj travnik, ki je bil v celoti jednak, na 4 velike dele. Od teh ni parcele št. 1 niti z brano povlekel, niti gnojil; dala mu je 377 kg sena. Številko 2 je gnojil, ni je pa z brano povlekel; dala mu je 833 kg sena. Številko 3 je samo z brano povlekel, ne pa je gnojil; dala mu je 770 kg sena. Številko 4 je z brano obdelal in tudi gnojil; dala mu je 1563 kg sena. Z brano je torej zbral znesek negnojnih parcel za 393 kg, ali več kot za polovico; travnik pa, ki ga je tudi gnojil, pa mu je 4—5 krat toliko vrgel kot oni, ki ga ni niti pognojil, niti z brano povlekel.

Živinske zavarovalnice.

Omenili smo že v našem listu, da je izdalo ministrstvo vzorna pravila za živinske zavarovalnice, ki imajo namen, biti dober pripomoček pri njihovem snovanju. Zdi se nam zelo potrebno, da pobližje seznanimo čitatelje s temi pravili. Živinske zavarovalnice snujejo naj se v znamenju samopomoči na podlagi medsebojne vzajemnosti. Člani takega društva si morajo misliti, da tvorijo družino, v kateri je en član na družega navezan in v kateri je vsakdo dolžan priskočiti v nesreči drugemu na pomoč. Vsakdo ima v tej družbi pravice, a vsakdo tudi dolžnosti. Glavna pravica obstaja v tem, da lahko vsak član zahteva za poginelo ali za silo zaklano, zavarovano goved ali konja (Ločimo dvoje vrst živinskih zavarovalnic: goveje in konjske.) odškodnino, kakršno predpisujejo pravila. Glavna dolžnost pa je, plačevati letne in druge prispevke. Vsak član ima tudi še pravice, ki mu jih določajo pravila glede občnega zbora, odbora, načelnštva itd. Druge dolžnosti radi podrobnosti ne naštevamo. Iz vsakoletnih prispevkov se plačujejo odškodnine. Če je v društvu malo nesreč, lahko koncem leta denarja preostaja. Ostanek tvori rezervni fond in če tekom časa doseže precejšno svoto, se lahko odloči, da ne bo nikdo več plačeval letne prispevnine, ali pa se denar porabi za podporo potrebnih društvenikov, za plačevanje živinozdravnika itd. Zgodi se pa tudi lahko, da ne gre vse po sreči in prav lahko se pripeti, da

mora društvo plačati več odškodnine, kot pa je dobilo dohodkov. Treba se je torej zaleteti v rezervni fond na pomoč. Če tega zmanjka, ali pa ga sploh ni, pa ne preostaja drugega, kot da se pomankanje primerno razdeli med člane in da vsakdo še nekaj doplača. Pravila vse to natančno določajo za vsak slučaj posebe. Odškodnina se mora izplačati najkasneje v štirih tednih. Društvo se lahko osnuje, če je priglasilo vsaj 50 govedorejcev 100 za zavarovanje sposobnih goved. Član je lahko kdor se peča v kraju, za katerega je osnovana zavarovalnica, z živinorejo. Ne morejo pa biti člani oni, ki imajo živino že drugod zavarovano za iste nezgode, oni, ki kupčujejo z živino, oni, ki premalo skrbe zanj, ki jo torej premalo krmijo, premalo varujejo pri delu. Tudi vsako živinče se ne sprejme v zavarovalnico. Izključena so živinčeta, ki so ali že bolna, ali pa tudi ona, ki kažejo bolezen, živina iz hlevov, v katerih je razsajala kužna bolezen in o kateri še ni uradno razglašeno, da je že ponehala, živina, ki je preveč zdelana, živina živinskih mešetarjev, oziroma prekupcev in živina iz onih hlevov, v katere se postavlja tržna živina. Zavarovati se tudi ne more goved pod 3 meseci in nad 12 leti, konji pa pod 1 letom in nad 15 leti. Tudi se ne sprejemajo konji, ki niso določene cene vredni, konji konjačev itd. itd. Kdor hoče svoje živinče zavarovati, mora se zglasiti pri društvu, ki ukrene vse potrebno za njegov sprejem. Med drugim se za njegova živinčeta določi posebna komisija, ki jih mora pregledati, kakor to določajo pravila. Nato dobi član knjižico kot potrdilo za zavarovanje, mora pa seveda preje plačati vse prispevke, ki se mu odmerijo z ozirom na ceno, ki jo je za njegova živinčeta določila cenilna komisija. (Na podlagi teh ocen se tudi izplačuje odškodnina.) Lahko bi še podrobneje razpravljali o stvari, a za informacijo se nam zdi to dovolj. Goveja ali konjska zavarovalnica se lahko, kakor razvidno, osnuje za posamezne kraje, a tudi za več krajev skupaj. Zdi se nam, da je pri celi stvari zopet največje važnosti načelništvo. **Nekdo mora biti, ki je pripravljen za stvar se popolnoma žrtvovati, a imeti tudi zato vse potrebne zmožnosti. Brez dobrega vodstva ni pričakovati dobrih sadov!** Za one, ki se čutijo poklicane in ki imajo voljo storiti na tem polju za našega kmeta velekoristen in velepomemben korak, opozarjamo, da naj zahtevajo pri svojem glavarstvu slovenske tiskovine uzornih pravil in naj si tamkaj poiščejo vse potrebne informacije!

Iz trgovskih krogov.

Z dnem 1. novembra t. l. stopi v veljavo novi zakon radi nedeljskega počitka v trgovskih obrtih. Z zakonom z dne 18. julija 1905, drž. zak. št. 25, se je namreč nedeljski počitek v trgovskih obrtih deloma izpremenil in izpopolnil. Ob nedeljah je odslej dovoljeno imeti odprte prodajalnice največ štiri ure, katere določijo politične deželne oblasti po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice, dotičnih občin, zadrug in pomoč-

niških zborov. Za različne stroke trgovske in za posamezne občine se ta doba lahko različno določi. Politične deželne oblasti imajo pravico, vpoštevaje krajevne razmere, maksimalno dobo štirih ur znižati ali docela prepovedati bodisi za celo leto ali le za gotove letne čase.

Za posamezne nedelje kakor o Božiču, o žegnanji i. t. d. sme deželna vlada dovoliti nedeljska dela do osem ur. Za kraje z menj nego 6000 prebivalci, kamor zahaja prebivalstvo iz okolice, kjer si ob nedeljah preskrbi svoje potrebščine, se sme za vse nedelje, ali le za nedelje ob gotovih letnih časih dovoliti, da so prodajalne odprte največ šest ur. Pisarniško in kontorno delo ob nedeljah se sme dovoliti največ za dve dopoldanski uri, to pa le tedaj, da se da posameznim nastavljenecem vsako drugo nedeljo popolnoma prosto. Izjemoma sme deželna oblast to dobo znižati, ali popolnoma odpraviti. V onih trgovskih obrtih, v katerih se osobje ob nedeljah dlje nego tri ure porablja, se mora dati temu osobju vsako drugo nedeljo prosto. Na podlagi teh direktiv bodo izdale politične oblasti obvezne določbe za posamezne dežele.

Želja, ki se je čula že večkrat od vseh strani radi nedeljskega počitka, se bode tedaj v kratkem izpolnila. Počenši s prvim novembrom se morajo tedaj trgovine natančno po predpisanih določilih zapirati. Ako bi se pa kje v zapiranju malomarnosti pokazale, naj se to takoj javi pristojnim oblastim. Jaz menim, da bi bilo za naše krajevne razmere najbolj prikladno, ako bi se te štiri ure razdelile le na dopoludanski čas. Točno ob 12. uri naj bi se pa vse trgovine brez razločka zaprle. Umestno bi tudi bilo, da trgovci posameznih krajev to novelo radi zapiranja ob nedeljah svojim odjemalcem pravočasno naznanijo po časopisih. Upam, da bomo v tem oziru vsi edini, saj s tem ne bode vstreženo samo našim nastavljenecem, ampak tudi nam samim.

Za kratek čas.

Nič mu ne pomaga. Berač: „Prosim, dajte mi kaj malega, sem silno lačen.“ Kmet: „Prav se vam godi, zakaj pa ne delate?“ Berač: „Sem že večkrat poskusil, pa sem bil še bolj lačen.“

Dvakrat dve je štiri. Tujec: „Lansko zimo ste imeli gotovo veliko snega na vašem vrtu.“ Kmet: „O ja, bilo ga je veliko, a moj sosed ga je imel še enkrat toliko.“ Tujec: „Kako je to mogoče?“ Kmet: „On ima še enkrat večji vrt.“

Pri obedu. „Gospod Ježek, zakaj pa Vi pri obedu vedno ponujate svojemu pisarju, da naj prvi vzame meso?“ — „Ker pričakujem, da bo iz vljudnosti do mene vedno vzel manjši kos.“

Listnica uredništva.

Gospod F. K. v K. Vaš dopis v zadevi merosodnega urada v Postojni smo odložili. Umestneje bi morda bilo Vašo pritožbo izročiti kompetentni oblasti, da jo preišče, kakor objavljati jo v »Notranjcu«. — Načelništvo bivše sadne razstave v Radovljici. Predno priobčimo poziv na naročbo vaše spominske knjige nam izvolite poslati en izvod v pregled in oceno. — Gospod F. S. v Č. Hvala za sporočilo. V bodoče bomo tako postopali. Pišite nam kaj.

E 204/5

4.

Dražbeni oklic.

Po zahtevanju ljudske posojilnice v Ljubljani, zastopane po dr.-ju Ivanu Šušteršič, odvetniku v Ljubljani bo dne

29. novembra 1905

dopoldne ob 9. uri, pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi šte. 6 dražba zemljišča vl. šte. 75 kat. obč. Narin.

Nepremičnini, ki jo je prodati na dražbi, je določena vrednost na 4320 K.

Najmanjši ponudek znaša 2880 K, pod tem zneskom se ne prodaja.

Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnine (zemljiškoknjižni izpisek, izpisek iz katastra, cenitveni zapisnik i. t. d.) smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamljeni sodnji med opravnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem roku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razpravljati glede nepremičnine same.

O nadaljnih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišju spodaj oznamljeni sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

Določitev dražbenega obroka je zaznamovati v bremenskem listu vložka za nepremičnino, ki jo je prodati na dražbi.

C. kr. okrajna sodnja v Postojni, odd. III., dne 14. oktobra 1905.

Notranjci, berite, širite in naročajte „Notranjca“!

Mala oznanila.

Krojaški pomočnik in **učenec** se sprejme pri Milanu Poljanšku v Dol. Logatcu.

Učenca ali **učenko** se sprejme, ki ima veselje in sposobnost za trgovsko obrt. Kje, pove upravništvo »Notranjca«.

Železno blagajno, dobro ohranjeno in **kočijo**, dvovprežno s 4 sedeži in na pol pokrito prodaja A. Domicelj na Rakeku.

2 omari za led (Eiskästen) in **1 perilni stroj** ima naprodaj Anton Ditrich, trgovec v Postojni.

Učenca za trgovino z mešanim blagom na deželi iščem 14—16 let starega dečka iz poštene družine. Več se izve pri upravništvu »Notranjca«.

Za tujce oddajam v Dol. Logatcu opravljene sobe. Več povedo iz prijaznosti v hotelu »Kramar«, Dol. Logatec.

Dimnikarskega učenca sprejme Ivan Kolar, dimnikarski mojster v Postojni.

Divje kostanje, lepo krepko drevje za drevorede ima po ceni na prodaj Trško oskrbništvu v Postojni.

3000 korcev (strešne opeke) ima na prodaj Franc Mrhar, dimnikarski mojster v Planini pri Rakeku.

Krojaškega učenca (vajenca) iz boljše rodbine sprejme pod ugodnimi pogoji Fran Kraigher, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg 5.

Učenec poštenih staršev, s primerno šolsko izobrazbo, slovenskega in nemškega jezika zmožen, se sprejme v trgovino z manufakturnim blagom V. Šket v Ilirski Bistrici.

Dobro ohranjen voz „brek“ ima po nizki ceni na prodaj Matija Zafred v Št. Petru št. 56.

Izvrstno naravno brinjevo olje, pristni brinjevec in slivovko ima na prodaj in pošilja na zahtevo vzorce Štefan Pivk, Predgrize, p. Črni vrh nad Idrijo.

Enonadstropna hiša v Postojni na prodaj. Hiša v kateri je tudi vodovod obstoji iz 6 sob, 2 kuhinj, 2 hramov in perilne kuhinje. Poleg hiše je lep vrt. Natančneje pojasnila daje Jakob Jež v Strmici pri Postojni.

Učenca, kateri bi imel veselje do soboslikarske in pleskarske obrti sprejme takoj Ivan Zwölf, sobni slikar in pleskar v Postojni št. 73.

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah na prodaj pri Jos. Dekleva v Postojni.

Lepega, mladega pa bolj velicega psa kupi za stražo okoli doma in ne za na verigo Josip Laurič, Nova vas pri Rakeku.

Ivan Zwölf

sobni slikar in pleskar

== v Postojni.

Prodaja barv, firneža, laka, čopičev itd.

Priporoča se slav. občinstvu za naročila v njegovo stroko spadajočih del ter zagotavlja ————— točno in solidno postrežbo. —————

Šunka s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1·10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavčina brez kosti po 50 kr.

Salame dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1·20, à la ogrske, trde po gld. 1·50, ogrske fine po gld. 1·80 kilo. — **Velike klobase** ena 20 krajcarjev.

Slivovka, brinovec, pristen, liter gld. —·70 do 1·20, **brinov cvet** liter gld. 1·50. — To priznано dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Svetovnoznana

postojnska jamaje odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne
in je izključno električno razsvetljena.Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak
in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi**Karol Jelovšek**

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Hôtel Grajžar

v Ljubljani, Dunajska cesta

se priporoča slavnemu občinstvu.

Izvrstna kuhinja.

Pristna vina.

Vsaki dan sveže pivo.

Prenočišča.

Z odličnim spoštovanjem

Ant. de Schiava.Notranjci, rabite narodni kolek v
korist družbe sv. Cirila in Metoda!

Ravnokar je izšla

v zalogi

J. Blasnika nasl. v Ljubljani

VELIKA

PRATIKA

za navadno leto

1906,

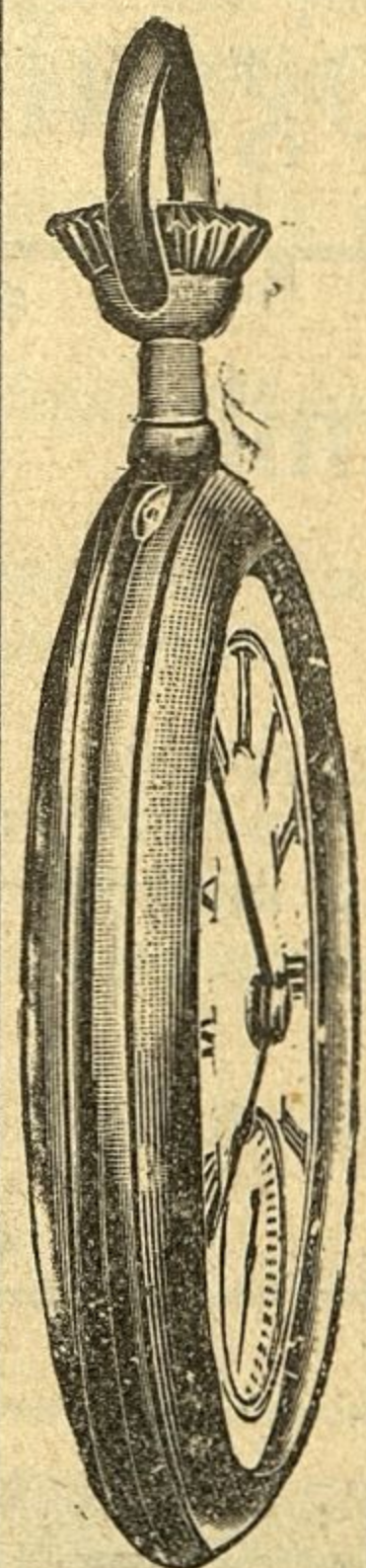
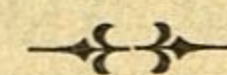
ki ima 365 dni.

Blasnikova „Velika Pratika“, ktero je izdajala c. kr. kmetijska družba nad pol stoletja, izhaja od svojega rojstva že čez sto let, je **edinole prava, starodavna „Pratika“**, ktero je mnogo let skrbno urejal rajni prvobornik Slovencev, dr. Janez Bleiweis in v.č. g. župnik Blaž Potočnik ter razni drugi učenjaki duhovskega in svetnega stanu. Ta „Pratika“ ima na prvi strani podobo **sv. Jožefa** kot uradno potrjeno varstveno znamko. **Zatorej zahtevajte vedno le Blasnikovo „Veliko Pratiko“**, vsako drugo zavrnete kot nepravo!!!

„Vel. Pratika“ stane 24 v.

„Vel. Pratika“ stane 24 v.

Zahtevajte cenike zastonj
in poštnine prosto.**Franc Čuden**najstarejša eksportna tvrdka
na debelo in drobno.**U r a p**in **trgovec zlatnine in srebernine**,
delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v
Bielu, Genovi in Glashütte.

Fr. Stupica

Ljubljana

== Marije Terezije cesta št. 1 ==

v Ančnikovi hiši poleg Figovca

priporoča

Portland- in Roman-cement, železniške šine, traverze, storje, dratence, kovane cevke, ključavnice in okove, štedilnike in peči, pumpe za vodo, pocinjene, svinčene in asfaltirane cevi, nagrobne križe, kotle za klajo, kuhinjsko opravo, mrežo in bodečo žico za ograjo, mizarsko in ključavničarsko orodje.

Velika zaloga

slamareznic, čistilnic, gepeljnov, mlatilnic, plugov, bran in samokolnic.

Šolske tiskovine

priporoča

— tiskarna —

J. Blasnika naslednikov

v Ljubljani.

o o o

Istotam izvršujejo se tudi

vsa druga tiskarska in litografska dela.

Maks Šeber v Postojni.

Akc. tiskarna.

Knjigoveznica.

Fotografični atelije.

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseliam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parteliste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Izvozna pivovarna in sladnica

— v Senožečah —

priporoča priznано najboljšo à la Plzensko marcno kakor tudi **eksportno pivo** v sodčkih in steklenicah po konkurenčnih cenah in zagotavlja najboljšo postrežbo.

☞ **Izvoz po vseh deželah.** ☞

Zaloge se nahajajo v Postojni, Planini, Bovcu, Cerknici, Logatcu, Št. Petru, Vipavi, Šturjah, Opčini, Proseku, Kozini, Podgradu, Rihenbergu i. t. d.

Glavna zaloga je v Trstu.

Velika trgovina špecerije, galanterije, železa, porcelana, stekla, barv in kolonijalnega blaga na debelo in drobno

Anton Ditrich v Postojni

priporoča **nepremočljive odeje** (plahte) **za vozove, komate in konje** po tovarniških cenah. Ker zastopam veliko tovarno, katera izvršuje naročila točno in zanesljivo je vsakemu priporočati, da se z naročilom le na mene obrne, ker za naročene odeje jamčim.

Nadalje opozarjam na veliko in okusno zbirko **okvirov** od 20 vin. do K 5.— za 1 m. Razne **lepe podobe z okviri** in **brez okvirov**; istotako **brušena** in **navadna ogledala**. — V okvir stavljenje podob in ogledal **brezplačno**.

Pekarija, razno fino pecivo in raznovrstne sladčice.

Fina pristna namizna vina, zdravilni konjak, fini rum, ruski čaj, raznovrstno pristno žganje, in razna rudninska voda in vreli.

Velika izber **oljnatih** in **prstenih barv, čopičev, laka, kleja, lima, karbolineja, gipsa**.

Razna obuvala za otroke in fini ruski galoši vse velikosti.

Šolski in pisarniški predmeti, najnovejše razglednice, kasete, svilnati papir itd.

Okusna zbirka **galanterijskaga blaga za darila** in **raznovrstne igrače**.

Prodaja **rdeče soli** in **redilnega praška za živino**.

Zaloga **Portland** in **Roman cementa** ter vseh **potrebščin za stavbe** po posebno znižani ceni.

Zastopstvo za Notranjsko priznано najboljšega **strešnega krila 'Eternit'** patent Hatschek, ter druge **raznovrstne opeke za kritje streh**.

Trgovecem primeren popust. — Postrežba točna in priznано solidna.

S cenami sem vsakemu vsikdar drage volje na razpolago.

P. n. gostilničarji dobijo steklo, porcelan in kuhinjsko orodje po znižanih cenah.

P. n. rokodelci dobijo na vse v njih stroko spadajoče orodje in blago primeren popust.

Narodno srečkalno društvo „NADA“.

Pod tem naslovom osnovano društvo je namenjeno kupovati za malenkostne doneske članov raznovrstne srečke in premijske obligacije, iste upravljati ter od morebitnih večjih dobitkov porabiti eno polovico k razdelitvi med svoje člane, drugo pa v korist bodočega slovenskega (hrvat.) vseučilišča v Ljubljani.

Iz društvenih pravil, odobrenih že tudi z razpisom c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 16. junija t. l. št. 7681, dovoljujemo si navesti sledeče točke:

§ 1. Nada, narodno srečkalno društvo, ima svoj sedež v Ljubljani.

§ 2. Namen društva je, kupovati za doneske članov take, v Avstro-Ogrskeje dopuščene zadolžnice, ki se izžrebajo s premijami, in razdeljevati morebitne dobitke po določbah teh pravil.

§ 3. Društvo je osnovano, kedar se vpiše vsaj 1000 deležev po 1 krono na mesec in obstoji iz toliko odsekov, kolikrat tisoč deležev je vpisanih. Ti odseki se zaznamujejo kot „prvi“, „drugi“ itd. odsek ter se upravljajo vsak zase popolnoma ločeno, tako, da udeležniki jednega ne participujejo pri dobičku ali izgubi drugega odseka. — Zadnji sme šteti tudi manje ko tisoč, vendar ne izpod petsto deležev.

§ 4. Društvo začne svoje poslovanje za vse odseke objednem in sicer onega dne, katerega razglasi odbor v ljubljanskem uradnem listu in slovenskih dnevnikih. Trajanje društva določeno je na dobo petih let od dneva, katerega je začelo poslovati.

§ 5. Društvenik je vsakdo, kdor vpiše vsaj jeden delež po jedno krono na mesec ter se zaveže plačevati ta znesek šestdeset zaporednih mesecev. Mesečni doneski smejo se plačevati tudi za več mesecev ali za vso dobo vkup.

§ 7. Vsak društvenik je dolžan vpisani svoj delež plačevati brez opomina in na svoje stroške društvenemu blagajniku v pogojenih obrokih. Troški, ki nastanejo društvu z opomini ali izterjevanjem, opravičeno je zahtevati, da se mu povrnejo ali pa odšteti jih od vplačanih deležev, ki se vsled tega skrčijo na dotični znesek.

§ 10. Najmanjši izžrebani dobitki ostanejo lastnina društva, istotako vsi večji dobitki do še jedenkratnega zneska nakupnega kurza premijskih zadolžnic. Kar preostaja od dobitkov preko tega zneska, pripade v enakih delih društvenikom dotičnega odseka in zakladu za slovensko, odnosno hrvatsko vseučilišče v Ljubljani. Ta zaklad upravlja mestna občina ljubljanska, katerej tudi pristoja pravica določiti, koliko se sme iz njega dovoliti vladi kot jedenkratni prispevek za ustanovitev vseučilišča. Vsa ostala vsota porabi se za ustanove dijakom slovenske in hrvatske narodnosti na vseučilišču v Ljubljani.

§ 11. Do izteka petih let porablajo se najmanjši dobitki in od večjih vsote do še jedenkratnega zneska nakupnega kurza premijskih zadolžnic v ta namen, da se nakupijo nove premijske zadolžnice. Kar preostane denarja iz večjih dobitkov, razdeli se med društvenike dotičnega odseka, ako znaša nanj pripadajoča vsota vsaj K 12.000, v nasprotnem slučaju pa se plodonosno naloži ter razdeli šele takrat, kadar z obrestmi in novimi dobitki vred doseže gornji znesek. Dokler ni društvo glasom § 3. društvenih pravil definitivno osnovano, zastopa društvo, ima odgovornost in preskrbuje vse, k ustanovitvi spadajoče priprave g. Ivan Hribar, župan ljubljanski.

S svojim pristopom podvržuje se društvenik določbam pravil in programu društva v celem obsegu.

Pomen novega društva bo, lahko rečemo, za ves naš narod, brez ozira na stranke, brez ozira na meje, gotovo velik; in da se zares ves narod lahko udeleži, določili smo, da se delež z ozirom na vsoto K 60.— itak malenkosten, lahko plačuje tudi mesečno po 1 krono.

Mi ne zahtevamo nobenih žrtev; vsak mora takoj spoznati sam, da je pri tem ogromnem številu srečk, za vsak odsek posamezno, najceneje in strokovnjaško nakupljenih, ne le vsaka izguba izključena, ampak da ima vsak društvenik že v slučaju le enega večjega dobitka ne samo ves svoj denar povrnen, temveč še znaten dobiček in da vrhutega sodeluje za podjetje, o katerega velevažnem pomenu je gotovo vsak zavedni Slovenec prepričan.

Priglasje sprejema že od danes naprej Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Radi enostavnosti, prihranitve poštnine itd. dovoljujemo si priporočati sl. uradom, društvom in drugim korporacijam, da nam naznanjajo svoje pristopajoče člane v enem skupnem seznamu, obsegajočem število deležev in imena udeležnikov.

V Ljubljani, dne 24. oktobra 1905.

Pripravljalni odbor:

Ivan Hribar, župan ljubljanski,
predsednik.

Aleks. Hudovernik, c. kr. notar.

Robert Kollman, veletržec.

dr. Val. Krisper, odvetnik.

dr. Josip Kušar, odvetnik.

Josip Lenče, veleposesnik.

Ladislav Pečanka, bančni ravnatelj.

Ubald pl. Trnkóczy, lekarnar.

Alojzij Vodnik, hišni posestnik.

Izhaja dvakrat na mesec. Velja po pošti prejeman za celo leto 2 K, za pol leta 1 K. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Naznanila se računajo za celo stran 25 K, za pol strani 15 K, za četrt strani 8 K, za osminko strani 4 K. Mala oznanila po 20 vin. od petit-vrste. Ako se inserati večkrat tiskajo, ceneje. — Uredništvo in upravništvo se nahaja v Postojni hišna št. 256. — Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo, rokopisi ne vračajo.